Het oogstfeest van Jeruzalem

Voorganger: Ds. Jurjen Zeilstra

Lezingen:
Schriftlezing Oude Testament: Leviticus 23, 15-22
Tweede schriftlezing: Handelingen 2, 1-13
Schriftlezing Evangelie: Marcus 4, 26-29

Inleiding

Allemaal zijn ze met God verbonden: de leerlingen die zich met de Geest van God zelf vervuld voelen worden. Pinksteren is de actualisatie van het scheppingsverhaal. Zij beseffen het, die adem van God, dat is niet iets van lang verleden. Dat is hier en nu. Wij worden geschapen, elke dag nieuw. Het is de wind van Gods Geest die een dynamisch spel met ons speelt. Dat spel heet leven.
Thema: Het oogstfeest van Jeruzalem

Gemeente van Christus,
het maken van een preek voor Pinksterfeest was dit jaar moeilijker dan andere jaren. En dat terwijl het zo'n rijk thema is, dat feest van Pinksteren. U weet, er zijn verschillende aspecten van het wonder van Pinksteren: Er is het wonder van de vuurvlammen Gods, die zich verdelen over de hoofden van de leerlingen. Gods Geest wordt vaardig over mensen. Zijn Geest grijpt hen aan. Allemaal zijn zij heiligen. Niet dat ze hun aureool hebben verdiend door hun eigen goede werken, maar zij *worden geheiligd* in Christus, zoals de Heer hun had beloofd toen hij zei: 'Ik ben in hen verheerlijkt.'[1] Hun heiligheid is niet iets om zich op voor te laten staan. Het is een genadegeschenk. Discipelen van Jezus worden apostelen, letterlijk leerlingen worden gezondenen. Zij worden toegerust om de wereld in te gaan. Godsvertrouwen is niet bestemd op zichzelf te blijven. Mensen worden in hun kracht gezet als schepsel Gods. Zoals Adam aarde was, maar door de adem Gods tot een levend, een bezield wezen werd, tot inhoudelijke communicatie in staat, zo herschept God zijn volk.

Dan is er het wonder van de vele talen. Mensen aangeraakt door Gods adem, leren spreken en luisteren, niet met het doel om gelijk te krijgen, maar om te groeien in aandacht en liefde. De vrucht daarvan is dat op vastgelopen situaties nieuwe inzichten ontstaan, doordat mensen elkaar werkelijk gaan verstaan. Zij leren te horen, niet de klanken, maar *de betekenis* van woorden onder de oppervlakte van de taal. Dat zijn de angsten en de vooroordelen, net zo goed als de verlangens en de hoop. Zij ontwikkelen capaciteiten om vooral het mooie en de kansen te zien en ze leren het af zich blind te staren op de beperkingen. Met een gezond realisme, omdat ze ook hun eigen fouten onder ogen zien, ontwikkelen zij de kracht om impasses te nemen.

De eerder genoemde heiliging is onlosmakelijk verbonden met het derde wonder, dat van de gaven van de Geest. Die worden in bijbeltaal ook wel aangeduid met *charismata*, dat zijn genadegaven. In Romeinen 12 en in 1 Korintiërs 12 geeft de apostel Paulus van die gaven hele lijsten. Hij beseft het, zonder Gods genadegaven kan de gemeente van Christus niet bestaan. Dan zouden mensen bezwijken onder de zwaarte van de opdracht en de moed verliezen omdat de wereld helemaal niet zit te wachten op al dat religieuze gezwoeg en al dat moeilijk doen. Een kerk die is vergeten dat het God is die zijn Koninkrijk van vrede en recht in de wereld bouwt, die verliest zichzelf in activisme en in gelijkhebberij. Maar God schakelt mensen in zijn plan niet uit, maar in. Het prachtige van de genadegaven Gods is dat mensen niet worden overvraagd, maar dat hun talenten tot ontwikkeling komen is het milde licht van de schepping zelf. En God zag dat het goed was.

Zo komen we bij het vierde wonder van Pinksteren. Dat is het wonder van de oogst. Pinksteren is oorspronkelijk het Joodse oogstfeest, dat vijftig dagen na Pesach werd gevierd. Zeven volle weken na Pasen dan was het Pinksteren, *pentakosta* in het Grieks, letterlijk de 50e dag. God werd door Israël gedankt vanwege de vroege oogst, het voorjaarsgraan dat kon worden binnengehaald voordat de lange hete zomer begon. Die oogst werd symbolisch voor de daden van gerechtigheid door de mensen. Zo werd in de gaven van de natuur, zichtbaar waarom het in Gods goede schepping om begonnen was.

Toen ik een maand geleden mijn eerste voorbereidingen voor deze dienst moest treffen, koos ik voor het accent van de oogst en dacht ik: 'Het oogstfeest van Jeruzalem', dat lijkt me een mooi thema. In de lezing uit Leviticus kun je prachtig zien waar dat bijbelse thema vandaan komt en ook hoe het verband met Pasen er is. Na de uittocht uit de gebondenheid van Egypte is er de leerschool in de woestijn, maar die loopt voor Israël uit op de intocht in het beloofde land, schitterend: Een land van melk en honing, een rijk en vruchtbaar land, waarin de opbrengst van de grond symbolisch mag worden opgevat voor de resultaten

van de daden van de mensen. Of zoals Jezus zegt in de gelijkenis van het Koninkrijk van God die we hebben gehoord: '…een mens die zaad uitstrooit op de aarde: hij slaapt en staat weer op, dag in dag uit, terwijl het zaad ontkiemt en opschiet, ook al weet hij niet hoe.'[2] Ik weet niet hoe het met u is, maar ik vind dit een werkelijk schitterend, mystiek beeld, een ritme van een gezegend leven, een ademen in en uit, een leven onder de zon van God, in balans. Vrede en gerechtigheid zijn Godgegeven vruchten, die groeien aan bomen met spirituele wortels, geplant aan rijke waterstromen, als in het paradijs.[3]

Dat zou je iedereen gunnen. Dat zou je gunnen aan jongeren die opgroeien in een wereld vol van mogelijkheden, maar ook in jachtige tijd vol onzekerheden, waarin de hete adem van de prestatiemaatschappij hen bijna constant in de nek blaast en de sociale media de angsten hebben aangewakkerd niets te mogen missen. Je zou de rust van de oogst van Pinksteren zo gunnen aan de miljoenen die in deze wereld op de vlucht zijn, voor armoede, voor geweld, voor discriminatie en onderdrukking. Je zou de vruchten van het Pinksterfeest zo gunnen op al die plaatsen waar mensen elkaar niet verstaan, maar elkaar verdringen om de beste plaatsen en daar waar de misverstanden, de vooroordelen en de jaloezie de kans krijgen om los van de feiten voort te woekeren, zonder dat iemand de oprechte vraag stelt hoe het werkelijk zit. Je zou de wonderen van Pinksteren gunnen aan jezelf, wanneer je je weer eens veel te veel zorgen maakt over zaken die je toch niet kunt oplossen terwijl je diep van binnen weet dat je ook eenvoudigweg kunt leven uit Gods hand.

Ik zei u dat ik het moeilijker vond dan in andere jaren om een preek te maken voor het Pinksterfeest. Dat kwam vooral omdat juist deze week de weerbarstigheid van de wereld zo schrijnend in beeld kwam toen op 14 mei de staat Israël zeventig jaar bestond. Wat voor de een aanleiding was voor een feest, was voor de ander een dieptepunt. Israël viert dat er leven was en veiligheid na de verschrikkingen van de Europese massamoord op de Joden. Maar de Palestijnen kunnen niet vergeten dat zij zeventig jaar geleden plaats moesten maken en werden overvleugeld door een cultuur die de hunne niet was. 'De Nakba' noemen zij de grote volksverhuizing die volgde op de oprichting van de staat Israël. Generaties groeiden op met haat. Het is een slachtofferrol waarin honderdduizenden volkomen verstrikt zijn geraakt. Met de verplaatsing van de Amerikaanse ambassade, juist op dit moment, is noch aan de Palestijnen, noch aan Israël een dienst bewezen. De stemmen die een redelijke vorm van samenleving bepleiten, worden gewantrouwd aan beide kanten van een hoge muur die het land verdeeld houdt. Zestig dode Palestijnen kostte het om de aandacht van de media te trekken; vele gewonden, vernielingen, afgebrande Israëlische oogstvelden bij de kibboets Mefalsim dichtbij Gaza.[4]

Wie doet het hier nu verkeerd? Ik weet het niet en wil niet doen alsof ik het weet. Maar ik werd verdrietig en moest bij de beelden van de verkoolde graanvelden langs de grenzen van Gaza telkens weer denken aan die bijbeltekst uit Leviticus:

> Ga bij het binnenhalen van de oogst niet
> tot aan de rand van de akker en raap wat
> blijft liggen niet bijeen, maar laat het
> liggen voor de armen en de vreemdelingen.
> Ik ben de Heer, jullie God.[5]

Vreemdelingen en armen waren in Gods idee van het beloofde land bedoeld te delen in de zegen aan het land verbonden. Zo heeft het oude Israël zich de oogst in het beloofde land ooit voorgesteld. En natuurlijk maakt het uit of het één Ruth is die, heel bescheiden, aren komt lezen, of dat er zich honderdduizenden verdrevenen melden die aan de hekken staan te rukken. Daar weten wij in Europa ook wat van. Niemand zit op een massa armen te wachten. Natuurlijk maakt het uit of er ruimte is voor een redelijk gesprek. Niemand is er die de haters zomaar omarmt.

En toch, Jezus zegt: 'Heb je vijanden lief. Bid voor wie jullie vervolgen.'[6] Dat kan natuurlijk nooit als je alleen maar bezig bent met zelfhandhaving of wraak. Samen bouwen aan een goede toekomst als altijd zaaien zonder dat je weet wat er terecht komt; is altijd loslaten, is naast identiteit altijd identificatie, dat wil zeggen het je inleven van wat het probleem niet alleen voor jou, maar ook voor de ander betekent; is altijd: '…een mens die zaad uitstrooit op de aarde: hij slaapt en staat weer op, dag in dag uit, terwijl het zaad ontkiemt en opschiet, ook al weet hij niet hoe.'

Ik weet het, het is een droom, maar het was de droom van de profeten van Israël, die hier de betekenis van de God van Israël in hebben herkend. De betekenis van de tempelberg was niet het gebouw of de liturgie. De waarde van de tempel van Jeruzalem was gebouwd op Gods gerechtigheid belichaamd in de wet. Het was Jesaja die profeteerde:

> [God] zal rechtspreken tussen de volken,
> over machtige naties een oordeel vellen.
> Zij zullen hun zwaarden omsmeden tot
> ploegijzers
> en hun speren tot snoeimessen.
> geen volk zal nog het zwaard trekken
> tegen een ander volk,
> geen mens zal meer weten wat oorlog is.
> Nakomelingen van Jakob, kom mee,

laten wij leven in het licht van de Heer.[7]

Amen.

Uitzending en zegen
Als u vanhier gaat, weet het: Ook u bent bestemd een doelwit te zijn, niet van geweld, maar van Gods Geest, die mensen verbindt. Het is de heilige Geest die ons kan helpen te ontkrampen en kan leren in gedachten van perspectief te wisselen. Daar beginnen gerechtigheid en vrede, telkens weer.

De genade van onze Heer Jezus Christus,
de liefde van God,
de gemeenschap van de Heilige Geest,
met jullie allen.

Amen.

Noten

[1]Johannes 17,10b. Vertaling NBG 1951.

[2]Marcus 4, 26-27.

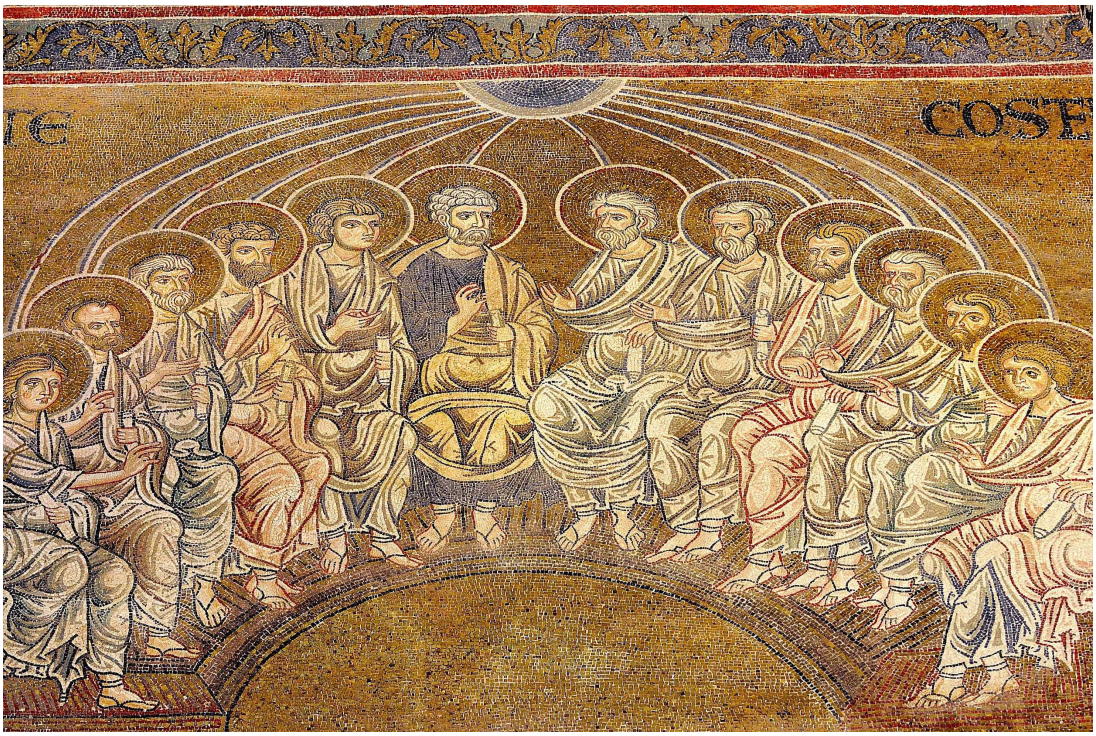
[3]Vgl. Psalm 1.

[4]*Trouw*, 16 mei 2018.

[5]Leviticus 23,22. Vgl. Hoofd veiligheid van het regiobestuur Kiboets Mefalsim, Ilan Isaacson: 'We zijn allemaal boeren hier, we cultiveren onze grond, tot de laatste meter aan de grens.' *Trouw*, 15 mei 2018.

[6]Matteüs 5,44.

[7]Jesaja 2, 4-5.

Figuur 1: Mozaïek Pinksteren Monreale, Palermo, ca. 1182.

Figuur 2: Peace Pigeon, Banksy Jerusalem

Dit werk valt onder een Creative Commons “Naamsvermelding-NietCommercieel-GeenAfgeleideWerken 4.0 Internationaal” Licentie.